

наук.-практ. конф. [м. Тернопіль, 31 травня-01 червня 2018 р.] / редкол. : О. В. Адамик, В. А. Дерій, З. В. Задорожний [та ін.]. Тернопіль: ТНЕУ, 2018. С.271-274.

3. Яременко Л.М. Облік виробничих запасів в Україні – проблеми ведення та шляхи їх подолання. Міжнародна науково-практична конференція 2012 року. Переяслав-Хмельницький, 2012, с. 156 – 158.

Черешнюк О.М.

кандидат економічних наук, старший викладач

Воронецька О.М.

здобувач другого (магістерського) рівня

Тернопільський національний економічний університет

м. Тернопіль, Україна

ОЦІНКА ЙМОВІРНОСТІ БАНКРУТСТВА ПІДПРИЄМСТВА: ЗАРУБІЖНІ МОДЕЛІ Й ВІТЧИЗНЯНА ПРАКТИКА

Існує три основні підходи до аналізу фінансового стану підприємства з позиції можливого банкрутства: розрахунок інтегрального показника; використання системи формалізованих і неформалізованих критеріїв; прогнозування показників платоспроможності.

Інтегральний показник - функція від фінансових показників, що характеризують економічний потенціал підприємства і результати його роботи за минулий період. На основі значення цього показника підприємства поділяються на такі, що мають незадовільний фінансовий стан і досить високу ймовірність банкрутства, і підприємства, які мають задовільний фінансовий стан.

Інший метод оцінки фінансового стану - система формалізованих і неформалізованих критеріїв. Як приклад можна привести рекомендації Комітету з узагальнення практики аудитування (Великобританія), що містять перелік критичних показників для оцінки можливого банкрутства підприємства.

Виділяють дворівневу систему показників.

До першої групи належать критерії та показники, несприятливі поточні значення яких чи динаміка їх зміни свідчать про можливі в найближчому майбутньому значні фінансові труднощі, в тому числі і банкрутство. Як приклад можна навести такі критерії: істотні втрати в основній виробничій діяльності, перевищення певного критичного рівня простроченої кредиторської заборгованості, низькі значення коефіцієнтів ліквідності і т.д.

До другої групи належать критерії та показники, несприятливі значення яких не дають підстав розглядати поточний фінансовий стан як критичний, але разом з тим вказують, що при певних умовах або якщо не будуть вжиті дієві заходи, ситуація може різко погіршитися. До них відносяться: втрата ключових співробітників апарату управління; вимушені зупинки виробничо-технологічного процесу; участь підприємства у судових розглядах з непередбачуваним результатом і т.д.

Найбільш привабливі для оцінки фінансового стану підприємства методи, засновані на розрахунку інтегрального показника. Їх перевага полягає в тому, що для розрахунку інтегрального показника використовуються дані фінансової звітності і не потрібна додаткова інформація, як у випадку методів, заснованих на системі формалізованих і неформалізованих критеріїв. Інша перевага - при розрахунку інтегральних показників використовуються фінансові показники, що характеризують різні аспекти фінансового стану підприємства (фінансову стійкість, рентабельність, ділову активність), а не тільки його

платоспроможність. На основі розрахованих значень інтегрального показника підприємства можна проранжувати.

Якщо говорити про зарубіжні методики, то найбільшу популярність в області прогнозування загрози банкрутства отримали моделі, побудовані за допомогою множинного дискримінантного аналізу (так звані MDA-моделі). MDA-моделі прогнозування банкрутства - це статистичні моделі, які будуються на минулих статистичних даних фінансової звітності підприємств, що стали банкрутами і фінансово стійких підприємств і які дозволяють спрогнозувати настання банкрутства підприємства.

Алгоритм побудови всіх MDA-моделей однаковий:

1. Формується вибірка підприємств - банкрутів.
2. Формується вибірка підприємств – не банкрутів.
3. Розраховують фінансові коефіцієнти для обох груп.
4. За допомогою інструментарію множинного дискримінантного аналізу (MDA) будують регресійне рівняння, яке класифікує всі підприємства на банкрутів та небанкрутів.
5. Перевіряється адекватність побудованої моделі.

В Україні дослідження стану фінансово-господарської діяльності підприємства, структури Балансу, тенденцій щодо динаміки основних показників ефективності й обґрунтованості визнання підприємства неплатоспроможним або визначення платоспроможності підприємства проводиться за допомогою системи показників оцінювання фінансово-господарського стану підприємства, які розраховуються на підставі показників із форм фінансової звітності підприємства.

Діючи на даний момент Методичні рекомендації щодо виявлення ознак неплатоспроможності підприємства та ознак дій з приховування банкрутства, фіктивного банкрутства чи доведення до банкрутства [2] передбачає здійснення оцінки фінансового стану підприємства з позиції неплатоспроможності та наявності ознак банкрутства. Проведення оцінки за цією методикою умовно можна поділити на два етапи.

На першому етапі заповнюється таблиця основних показників, які характеризують фінансово-господарський стан підприємства за попередні три роки (таблиця 1 додатка 4 до Методичних рекомендацій № 14), у якій зіставляють розрахункові показники з оптимальними їх значеннями. Потім проводять аналіз наявності або відсутності ознак банкрутства для формування загального уявлення про фінансовий стан підприємства.

На другому етапі проводять аналіз факторів, які призвели до неплатоспроможності підприємства, визначають доцільність санації підприємства.

Система показників оцінювання фінансового стану підприємства включає показники, об'єднані за аспектами діяльності, що досліджується, в такі групи:

- показники оцінювання стану основних засобів;
- показники оцінювання ліквідності – характеризують здатність підприємства виконувати свої короткострокові (поточні) зобов'язання за рахунок своїх поточних активів. Підприємство вважається ліквідним, якщо його поточні активи перевищують поточні зобов'язання.
- показники оцінювання фінансової стійкості що відображають співвідношення власних і позикових коштів у джерелах фінансування компанії, і що характеризують ступінь фінансової незалежності компанії від кредиторів;
- показники оцінювання рентабельності - показують, наскільки прибуткова діяльність компанії.

У кожній із наведених груп розраховані окремі показники дають змогу зробити висновки щодо фінансового стану підприємства.

Наприклад, показники групи оцінювання рентабельності дають експерту-економісту можливість оцінити ефективність діяльності підприємства й визначити його можливості: рентабельність продукції, рентабельність діяльності, рентабельність активів, рентабельність

сукупного капіталу, рентабельність власного капіталу (сприятливою є тенденція збільшення значення цих показників); період окупності власного капіталу (сприятливою вважається тенденція зменшення значення показника).

У ході визначення ознак дій з доведення до банкрутства аналізуються наступні показники:

- забезпечення зобов'язань боржника всіма його активами (відношення суми активів боржника до суми його зобов'язань);
- забезпечення зобов'язань боржника його оборотними активами (відношення оборотних активів до суми зобов'язань боржника);
- розмір чистих активів (різниця між сумою активів підприємства та сумою його зобов'язань).

Якщо вищезазначені показники погіршилися протягом періоду, який аналізується, то з'ясовуються причини їх погіршення шляхом перевірки фінансово-господарських договорів підприємства та аналізуються заходи, ужиті керівництвом підприємства, щодо стягнення заборгованості (повнота та своєчасність проведеної претензійно-позовної роботи), своєчасності розв'язання проблем у виробничому процесі тощо. У таблиці 6 наведено методику аналізу показників для виявлення ознак дій з доведення до банкрутства.

Список використаних джерел:

1. Жданов В.Ю. Модели банкротства зарубежных предприятий с формулами расчета (4 MDA- модели) [Электронный ресурс]. – Режим доступа: [//finzz.ru/modeli-bankrotstva-zarubezhnyh-predpriyatij-4-mda-modeli.html](http://finzz.ru/modeli-bankrotstva-zarubezhnyh-predpriyatij-4-mda-modeli.html)

2. Методичні рекомендації щодо виявлення ознак неплатоспроможності підприємства та ознак дій з приховування банкрутства, фіктивного банкрутства чи доведення до банкрутства [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0014665-06>

Черешнюк О.М.

кандидат економічних наук, старший викладач

Тихович Н.П.

здобувач другого (магістерського) рівня

Тернопільський національний економічний університет

м. Тернопіль, Україна

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ АУДИТУ ВИТРАТ НА ПОЛІПШЕННЯ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ

Основні засоби широко використовуються на підприємствах, що здійснюють діяльність у різних галузях економіки. Для підтримання таких активів у робочому стані, а також для збільшення майбутніх економічних вигод, первісно очікуваних від їх використання, підприємства здійснюють їх ремонти та поліпшення.

Реконструкція – комплекс заходів щодо збільшення виробничих потужностей, підвищення продуктивності праці технічного рівня виробництва з метою збільшення випуску продукції, зниження її собівартості з якнайменшими затратами матеріальних і грошових ресурсів на одиницю введеної потужності.

Модернізація – вдосконалення конструкцій, що забезпечує підвищення продуктивності об'єкта, який модернізується, сприяє розширенню його технологічних можливостей до рівня сучасних технік і технологічних вимог, досягненню економії ресурсів, поліпшенню умов праці[4].